

Posudek oponenta na diplomovou práci
Ruský pohled na vojenské intervence na základě principu „Responsibility to Protect“

Text práce se zaměřuje na relativně nedávno vzniklý, respektive kodifikovaný princip „Responsibility to Protect“ se zaměřením na postoj Ruska k tomuto jevu mezinárodních vztahů. Autorka si vytyčila tezi, že Rusko používá tento instrument selektivně v souladu se svými zájmy a dokazuje tento postoj na několika případových studiích jak z postsovětského prostoru (případ Jižní Osetie a Krymu), tak i mimo něj (zejména případy Libye a Sýrie, ale také případ Kosova).

Text poukazuje na možné kontroverze ohledně interpretace i výkonu tohoto velmi citlivého fenoménu. Součástí tohoto zamyšlení (zejména str. 23-27) by mohla být i kritická recenze výsledků tohoto jevu. Princip má sice chránit ze strany mezinárodního společenství obyvatelstvo těch států, které jsou ohrožovány vnitřními státními strukturami, nicméně výsledky zásahů tam, kde můžeme hovořit o aplikaci R2P (Libye, Sýrie, ev. Afghánistán či Irák). Diskuse na toto téma by mohla zaznít u obhajoby.

Pokud se dostaneme k samotnému tématu Rusko a princip R2P, je třeba zdůraznit autorčinu snahu dokázat svou tezi pomocí argumentace v jednotlivých kapitolách. To však občas může vést k selektivnímu výběru faktů a argumentů a absenci myšlení v širších souvislostech. Příkladem může být pasáž o ruských mírotvorných misích v 90. letech, které jsou autorkou nahlíženy prizmatem války v roce 2008 (např. Str. 32-33). Pokud se však podíváme na dobový kontext (počátek 90. let) mírotvorné síly SNS (de facto Ruska) se staly obvykle jedinou reálnou stabilizační silou konfliktů (přínejmenším v případě Abcházie či Tádžikistánu, ev. Jižní Osetie). Někteří autoři dávají tuto stabilizační strategii do kontextu čečenské války.¹ V každém případě nebyla tato stabilizace diktována vždy pouze mírotvornými účely, jako spíše často chaotickou situací v ruské státní správě i na konfliktních územích.² Ať již byly cíle ruské zahraniční politiky jakékoliv, horké konflikty té doby se změnily na, pro tehdejší dobu nejpříjemnější stádium, tzv. „zmrzlé konflikty“ (jakkoliv některé z nich ruská zahraniční politika a vojenská doktrína po roce 1999 opět pomohla rozmrazit).

Další případy R2P, respektive příčin jejich použití jsou popsány rovněž poněkud zjednodušeně s ohledem na téma, avšak i zde je nutno brát v úvahu historický či sociální kontext. Příkladem může být krize v Libyi, kde autorka zcela pominula kmenové kořeny současného konfliktu a zaměřila se pouze na brutalitu (jakkoliv nezpochybnitelnou) tamějšího režimu. Přesto je právě tato okolnost velmi důležitým faktorem, kterým nebyl při pokusu o prosazení R2P brán v úvahu, a z toho vyplývá mj. i výše uvedená kritika výsledků tohoto jevu. Navíc byla intervence v rámci R2P provedena nikoliv do konce a účast Spojených států byla vynucena až faktickým vyčerpáním vojenského potenciálu evropských států (zejm. Francie a Velké Británie). Tyto skutečnosti významně podkopaly důvěru ve smysluplnost principu R2P v praxi a její výsledky. V kapitole o Sýrii se autorka potom věnuje spíše analýze ruské zahraniční politiky vůči Sýrii, aniž by kontext R2P výrazněji zmínil.

V rámci obhajoby se autorka může zaměřit na tato témata:

Jak autorka hodnotí dosavadní výsledky využití R2P v praxi? Jaké argumenty lze uvést pro a proti tezi, že zahraniční intervence vyvolává spíše další vnitřní či zahraniční konflikt (například v případě Libye, Sýrie, Irák, Afghánistán).

Používá politiku R2P *ad hoc* pouze Rusko, nebo lze najít i další příklady velmocí (včetně západních), které tuto politiku využívají podle svých momentálních zájmů? Jinak řečeno, jedná se pouze o Rusko, které má ne zcela koherentní přístup k principům R2P? Nebo lze prvky nekoherentnosti najít i u dalších velmocí (Čína, USA aj.)?

Přes výše uvedenou kritiku či, lépe řečeno, polemiku, lze konstatovat, že autorka splnila všechny předpoklady pro diplomovou práci a mohu jí hodnotit stupněm *v ý b o r n ě*.

PhDr. Slavomír Horák, Ph.D.

V Praze, dne 14. srpna 2015

1 Lena Jonson, „Keeping the Peace in The CIS. The Evolution of Russian Policy“. London: Royal Institute of International Affairs, 1999.

2 Radan Haluzík, „Proč jdou chlapi do války“. Praha: Dokořán, 2015 (rukopis).